

HAR DU EN NANSEN ELLER AMUNDSEN I DEG?

Undervisningsopplegg for vgs.

LÆRERVEILEDNING

Den humanitære Nansen

2011 | NANSEN
AMUNDSEN

2011 | NANSEN AMUNDSEN

Undervisningsopplegget er utviklet på oppdrag fra Utenriksdepartementet og på vegne av den nasjonale styringsgruppen for Nansen-Amundsen-året 2011.
www.nansenamundsen.no

Undervisningsopplegget er utviklet av LentSareptas.
www.lentsareptas.no

Sørpolen 1911–2011 er en ekspedisjon som er et formidlingsprosjekt i regi av Norsk Polarinstitutt. Hensikten med jubileumsekspedisjonen er å formidle viktige sider ved norsk polarhistorie, samtidig som søkelyset rettes mot dagens miljø- og klimautfordringer.
www.sorpolen2011.npolar.no

Kunnskapsformidling av historisk betydning og ny forskning om polarområdene er viktig. Derfor støtter SpareBank 1 Nord-Norge og Troms Kraft AS jubileumsekspedisjonen til Sørpolen.

Foto forside:

Nansen som Folkeforbundets høykommissær for krigsfanger og flyktninger under et opphold i Sofia hvor han drøftet problemer ved utveksling av krigsfanger og flyktninger, Sofia, Bulgaria, 1922.

Fotograf: Minjatur / eier: Nasjonalbiblioteket, bldsa_q6c001.

Har du en Nansen eller Amundsen i deg? Fokus på den humanitære Nansen

Dette undervisningsopplegget er utarbeidet for å gi elevene innblikk i Nansen og Amundsens liv og virke, samt vekke nysgjerrighet og skape motivasjon hos elevene for å bringe arven etter Nansen og Amundsen videre. Det er utviklet tre forskjellige undervisningsopplegg til ”Har du en Nansen eller Amundsen i deg” – i dette opplegget har vi fokus på **den humanitære Nansen**. De to andre undervisningsoppleggene har fokus på polfarerne/eventyrerne og på deres vitenskapelige arbeid.

Bakgrunn for undervisningsopplegget

I 2011 sammenfaller to jubileer av stor betydning for Norge: Det er 150 år siden Fridtjof Nansen ble født og 100 år siden Roald Amundsen nådde Sørpolen. I den forbindelse etablerte Regjeringen *Nansen-Amundsen-året 2011*. Målet for jubileet er å spre kunnskap om og skape engasjement rundt Nansen og Amundsens liv og virke. Rollene som nasjonsbyggere og polarhelter og innsatsen innenfor vitenskapelige, litterære og humanitære områder skal belyses.

Hvordan bruke undervisningsopplegget?

Det er utarbeidet tre undervisningsopplegg med detaljert undervisningsplaner som vi anbefaler å bruke. De inneholder en detaljert beskrivelse og forslag til gjennomføring av ”Har du en Nansen eller Amundsen i deg” med enkle tips og metoder for å engasjere elevene, samt et elevhefte med ressurser og spørsmål som skaper koplinger mellom elevenes liv og Nansen og Amundsens liv. Vi anbefaler å ta i bruk alle de tre oppleggene for å skape en bred forståelse for hvem Nansen og Amundsen var. Undervisningsoppleggene er laget over samme lest slik at det skal være lett å ta dem i bruk i tverrfaglig undervisning. Undervisningsoppleggene gir en kort introduksjon til Nansen og Amundsens liv og virke. Dersom du ønsker mer informasjon og flere ressurser til bruk i undervisning anbefaler vi nettstedet www.nansenamundsen.no.

Et velprøvd og gjennomarbeidet undervisningsopplegg

Undervisningsopplegget er utviklet av LentSareptas, og det har vært testet flere ganger med gode tilbakemeldinger fra både lærere og elever. Opplegget engasjerer elevene og får dem til å gi av seg selv samtidig som de får en større innsikt i Nansen og Amundsens liv og virke.

Aktuelle fag og kompetansemål for undervisningsopplegget om den humanitære Nansen

Undervisningsopplegget passer flere fagområder; norsk, samfunnsfag, geografi og historie. Stikkordene for undervisningsopplegget er humanitært arbeid, flyktninger, FN og Folkeforbundet, Nobels fredspris og Norge som internasjonal aktør.

Eksempler på relevante kompetansemål

Norsk

Muntlige tekster

Etter Vg1 studieforbereende og Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vurdere egne og andres muntlige framføringer
- bruke fagkunnskap fra eget utdanningsprogram i foredrag og diskusjoner om skole, samfunn og arbeidsliv

Skriftlige tekster

Etter Vg1 studieforbereende og Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- skrive fagtekster knyttet til eget utdanningsprogram
- bruke datateknologien til å arkivere og systematisere tekster
- mestre ulike skriveroller som finnes i skole, samfunn og arbeidsliv

Etter Vg2 studieforbereende utdanningsprogram. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere tekster i ulike sjangere for å kunne ta stilling til spørsmål tekstene tar opp og verdier de representerer

Språk og kultur

Etter Vg2/Vg3 studieforbereende utdanningsprogram og Vg3 påbygging. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjennomføre arbeidet med en selvvalgt fordypningsoppgave og utforme den som en muntlig, skriftlig eller sammensatt tekst med språklig, litterært eller annet norskfaglig emne

Samfunnsfag

Individ og samfunn

Etter Vg1/Vg2 i videregående opplæring. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare hvorfor for kjønnsroller varierer mellom samfunn og kulturer og diskutere hvorfor kjønnsrollene endrer seg over tid

Politikk og demokrati

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre greie for hvordan man selv kan være med i og påvirke det politiske systemet gjennom bruk av ulike kanaler for påvirkning og kunne redegjøre for ulike utfordringer for demokratiet

Internasjonale forhold

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare begrepet globalisering og vurdere ulike konsekvenser av globalisering
- gi eksempler på internasjonalt samarbeid og beskrive Norge som internasjonal aktør

- gjøre greie for FNs arbeid med fred og menneskerettigheter og forklare FNs rolle i det internasjonale arbeidet

Historie

Historieforståelse og metoder

Etter Vg2 studieforbereende utdanningsprogram og Vg3 påbygging. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- presentere en historisk person og diskutere hvordan samtidige samfunnsrammer påvirket denne personens handlinger
- gi eksempler på og drøfte hvordan utstillinger, minnesmerker, minnedager eller markeringen av bestemte historiske hendelser har betydning for nåtiden

Vg3 studieforbereende utdanningsprogram. Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger
- bruke digitale verktøy til å planlegge, gjennomføre og presentere en problemorientert undersøkelse ut fra egne spørsmål til et historisk materiale
- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger

Undervisningsplan – Har du en Nansen i deg?

Tid: ca. 90 min. Opplegget kan gjennomføres med eller uten elev-PCer. Før oppstart av timen er det en fordel å ha forberedt følgende:

- Kopier av elevhefte til elevene (evt. kan elevene finne tekster selv på www.nansenamundsen.no)
- Oppkobling av projektor, evt. elev-PCer og finne fram film som skal vises (se www.nansenamundsen.no/no/ressursbase/filmer.html : "Fridtjof Nansen - A man of action and vision")

Emne	Innhold	Undervisningstips og notering på tavle
10 min	Introduksjon Nansen og Amundsen er to av de mest kjente personene Norge har fostret. 2011 er Nansen-Amundsen-året. Det er 100 år siden Amundsen nådde Sørpolen og 150 år siden Nansen ble født. Spør elevene: <i>Hvem var disse to mennene? Hva vet dere om dem?</i> Noter elevenes svar på flip/tavle. Vi skal nå ha et to timers undervisningsopplegg som skal gi en liten introduksjon om Nansen og spesielt hans humanitære arbeid.	Del tavla i tre med følgende overskrifter: "Nansen" – "Felles" – "Amundsen". Noter stikkord elevene kommer med under hver del. Stikkord om Nansen: Fikk Nobels fredspris 1922, polfarer, vitenskapsmann, diplomat, humanitær innsats (hjalp flyktninger og krigsfanger), Nansenpass, skipet <i>Fram</i>, dyktig tegner og forfatter. Stikkord om Amundsen: Først til Sørpolen, andre ekspedisjoner: Nordvestpassasjen, Nordøstpassasjen og Nordpolen. Ferd i luftskip, studerte is og havområder, tok i bruk ny teknologi for eksempel film og fly, benyttet skipene <i>Maud</i>, <i>Gjøa</i> og <i>Fram</i>. Felles: Vitenskapsmenn, eventyrere polfarere, "kjendiser" i sin tid, nasjonsbyggere, skipet <i>Fram</i>. Dersom de vet lite, kan de ta en kort titt på nettsiden www.nansenamundsen.no

12 min	Intervju: Historie om deg selv <u>Introduksjon til intervjuet:</u> Nansen hjalp mange mennesker som trengte hjelp. Vi skal nå prøve å finne ut mer av hva han gjorde og hvorfor. Dette skal vi finne ut av gjennom å tenke på egne erfaringer med utfordrende situasjoner og vi skal starte med et intervju. Dere skal nå intervjuer hverandre parvis ved hjelp av intervjuguiden i elevheftet. Vi skal etter hvert finne ut om du har en Nansen i deg!	<u>Gjennomføring av intervju:</u> Elevene setter seg i par og intervjuer hverandre, 5 minutter hver. Det er viktig at det gjennomføres et ordentlig intervju: • Intervjurolle: Spør og lytt! • Informantrolle: Fortell og vær så konkret som mulig! • Bytt roller etter 5 minutter
10 min	Oppsummering: Historie om deg selv Spør: <i>Er det noen som har hørt en spennende historie fra sin medelev?</i> Fortell historien - hva du fikk vite om din medelev i intervjuet! Hvilke egenskaper hos dere var viktige for å klare å gjennomføre handlingen? (noter på tavla)	Det gir størst effekt dersom den som intervjuer forteller historien og ikke informanten. Informanten kan evt. utdype. Noter på tavla under overskriften: "Historier" og "Våre egenskaper" (La dette stå på tavla. Senere skal dere sammenligne elevenes egenskaper med Nansens egenskaper).
10 min	Historie om Nansen Senere skal vi sammenligne elevenes egenskaper med Nansens egenskaper. Nå skal vi se en film og lese en kort tekst om Nansen. Vis filmen "Fridtjof Nansen – A man of action and vision", laget av Flyktningshjelpen. Filmen er på engelsk, så hør godt etter! Deretter skal elevene lese teksten om Nansen i elevheftet. Elevene leser teksten hver for seg. For de som blir fort ferdige, kan de også lese de to tekstene om Nansen og Amundsen bakerst i elevheftet.	Filmen ligger her: www.nansenamundsen.no/no/ressursbase/filmer.html Filmen har engelske kommentarer, dersom du er usikker på om elevene får med seg innholdet, kan du sjekke om de har fått med seg essensen.

10 min	Nansens egenskaper Nå har dere fått litt informasjon om Nansens humanitære innsats, hva han utrettet og hvorfor. Gruppearbeid: Sett dere i grupper på ca. fire personer og prøv å finne svar på spørsmålene i heftet under overskriften "På jakt etter Nansens egenskaper".	Intervjuparene kan slå seg sammen til grupper á fire personer. Her kan det "hintes" om å trekke frem konkrete eksempler fra teksten og filmen.
10 min	Oppsummering: Nansens egenskaper Gå gjennom spørsmålene og få innspill fra klassen: 1. <i>Hva synes dere var det viktigste Nansen gjorde for å fremme gode, humanitære verdier i sin tid?</i> 2. <i>Hva tror dere fikk ham til å gjennomføre dette?</i> 3. <i>Hvilke egenskaper tror dere han hadde som gjorde at han fikk dette til?</i> Sammenlign Nansens egenskaper og elevenes egenskaper: <i>Ser dere noen fellestrekk mellom egenskaper dere har og egenskaper Nansen hadde?</i>	Noter på tavla under overskriftene: "Viktigste bragder" "Nansens egenskaper"
10 min	Intervju: Har du en Nansen i deg? Nå skal vi undersøke nærmere hva dere tror at Nansen ville ha gjort hvis han hadde levd i dag. Og vi skal undersøke om <i>du</i> har en Nansen i deg! <u>Gjennomføring av intervju:</u> Elevene setter seg i par og intervjuer hverandre, 5 minutter hver. Det er viktig at det gjennomføres et ordentlig intervju. • Intervjurolle: Spør og lytt! • Informantrolle: Fortell og vær så konkret som mulig! • Bytt roller etter 5 minutter	Her går elevene tilbake til å intervjuer hverandre i par. Det kan enten gjennomføres med samme intervjupartner som sist, eller det kan dannes nye par.
10 min	Oppsummering: Har du en Nansen i deg? Gå gjennom spørsmålene og få innspill fra parene: 1. <i>Hva tror du Nansen ville ha gjort for å gjøre Norge og verden til et bedre sted hvis han levde i dag?</i> 2. <i>Dersom Nansen satt sammen med dere nå; hvilke råd ville han gi til dere, hva kan dere gjøre?</i> 3. Har du en Nansen i deg? <i>Hvilke ting kunne du tenke deg å gjennomføre, og hvordan vil du i tilfelle gjennomføre det?</i>	Noter på tavla under overskriftene: Hva ville Nansen ha gjort i dag? Hvilke råd gir han, hva kan dere gjøre? Sett gjerne "hake" ved de tingene elevene kan tenke seg å gjennomføre.

3 min	Avslutning Nansen og Amundsen bidro til å sette Norge på verdenskartet for 100 år siden gjennom å utføre store bragder. Det er utviklet to andre undervisningsopplegg som viser andre sider av dem. Spør gjerne elevene om de kan tenke seg å ta i bruk de andre oppleggene for å lære enda mer om hvem Nansen og Amundsen var. Det står i elevheftet: "Vi har nå forsøkt å forstå mer av hva som fikk Nansen til å utføre handlinger som krevde mye av han. Du har fått muligheten til å tenke nærmere gjennom hva som får deg til å gjøre ting som krever noe ekstra. Hvem vet, kanskje ungdom om 100 år diskuterer arven etter deg?"	Se filmer, bilder og les om Nansen og Amundsen på www.nansenamundsen.no. Her ligger også lenker til ressurssider.
--------------	---	---

Beskrivelse av undervisningsopplegget på én side

Tid: ca. 90 min. Dersom du vil ha alt på én side, kan du bruke denne oversikten (detaljert undervisningsplan med tips til metoder og innholdselementer ligger foran).

Tid	Emne
10 min	Introduksjon Hva vet elevene om Nansen og Amundsen? Noter stikkord på tavla under overskriftene "Nansen" – "Felles" – "Amundsen".
12 min	Intervju i par: Historie om deg selv Elevene intervjuer hverandre i 5 + 5 minutter.
10 min	Oppsummering: Historie om deg selv Gå gjennom de tre spørsmålene i elevheftet og få innspill fra klassen. Noter på tavla under overskriftene: "Historier" og "Våre egenskaper"
10 min	Historie om Nansen Se film (www.nansenamundsen.no/no/ressursbase/filmer.html) og les tekst i elevheftet.
10 min	På jakt etter Nansens egenskaper Gruppearbeid, ca. fire personer pr. gruppe.
10 min	Oppsummering: Nansens egenskaper Gå gjennom de tre spørsmålene i elevheftet og få innspill fra gruppearbeidet. Noter på tavla under overskriftene: "Viktigste bragder" og "Nansens egenskaper" Sammenligne elevenes egenskaper med Nansens egenskaper.
10 min	Intervju i par: Har du en Nansen i deg? Elevene intervjuer hverandre i 5 + 5 minutter.
10 min	Oppsummering: Har du en Nansen i deg? Gå gjennom de tre spørsmålene i elevheftet og få innspill fra klassen.
3 min	Avslutning Fortell at dette er étt av tre forskjellige undervisningsopplegg og at de kan lære mer om andre sider ved Nansen og Amundsen.